

egész mozgalmat.

Ezzel szemben a bányamunkásság rámutat arra, hogy a sztrájk kitörése óta, amikor körülbelül 12 000 sztrájkító jelentkezett, 2-3000 bányamunkás hagyta cserben a harcban álló milliós tömeget.

Storrs alkormányzó bukása

Rövid időn belül két örvendős meglepetés híre érkezett hozzánk az angol területről. Mind a két hír olyan eseményekről számol be, amelyek praktikus tekintetben is, nagy hatással lesznek a palesztinai államépítő munkára, de szinte kiszámíthatatlan az az erkölcsi hatás, amely a két esemény nyomán éreztetni fogja magát. Néhány nappal ezelőtt volt alkormányzó elparentálási London legnagyobb antiaimmita- és természetesen ezzel együtt anticionista napilapját, a „Morningpost“-ot. Nagyjelentősége van ennek a mi államépítő munkánkra, mert ezzel a lapbukással nem valamely semleges országban, hanem Angliában, a mandatárius hatalom fővárosában bukott meg az anticionizmus és ez az összeomlás nem valamely távolálló közömbös népnek, hanem az angol nép közvéleményét és állásfoglalását tükrözi vissza.

Alig néhány nappal az első hír vétele után kapjuk most a második hírt. Sir Ronald Storrs ot, Jeruzsálem és a délpalesztinai kerület polgári kormányzóját az angol király fölmantette tisztviselőt és Ciprus kormányzójává nevezte ki. Vajjon az egész szigetre vonatkozik-e ez a kinevezés, vagy Sir Ronald Storrs új működési helyén is csak alárendelt kerületi kormányzó lesz-e: nem tudjuk, de nem is érdekel bennünket. Minket ebben a pillanatban csak az érint közlel, hogy a palesztinai közélet, hogy az épülő Ziddórszág fővárosa éléről végre elkerült az az állami funkcionárius, aki nyílt ellensége volt a zsidó államépítő munkának, aki ebből a meggyőződéséből nem is csinált titkot és akít a palesztinai zsidó közvélemény évek hosszú során át hiába igyekezett eltávolítani fontos pozíciójáról.

Az angol kormányok bizonyára maguk is visszásnak érezték azt a helyzetet, hogy egy magas adminisztratív állásba kirendelt megbízottjuk anticionista, tehát a kormány felfogásával ellentétes politikát űz és épen Palesztina legfontosabb pontjában, Jeruzsálemben. De a fizikai tehetetlenség törvénye nem csak a testeken, hanem a politika megnyilvánulásaiban is uralkodik. Storrsot nem a háboru utáni angol kormányok nevezték ki Jeruzsálem kerületi kormányzójává, hanem már úgy vették át a háboru időből, — hogy ugmondjuk Palesztinában ragadt, és ez a magyarázata annak, hogy olyan sokáig nem lehetett megszabadulni tőle.

Storrs, akit az angol kormányok a keleti viszonyok alapos ősmérőjének tudtak, már Lord Kitchener alatt, mint államtitkár működött Egyiptomban. A világháboru idején tagja volt annak a bizottságnak, amely Sr Mark Sykes, az ismert cionistabarát vezetése alatt Bagdadban 1917-ben politikai tárgyalásokat folytatott és ugyanennek az évnek decemberében Allenby generális, Palesztina meghódítója, Jeruzsálem katonai kormányzójává nevezte ki. Allenby generális manapság egyike a legjobb barátainak és nyíltan cionista érzelmű. De akkor még Allenby is ellensége volt a palesztinai zsidó államépítés gondolatának és így nem csoda, hogy a Balfour-deklaráció elhangzása után és ellenére éppen Storrsot nevezte ki Jeruzsálem kormányzójává.

Storrs kilenc évig maradt Jeruzsálem legfelsőbb hivatalnok, ámbar, hogy a polgári közigazgatás életbelépte óta a címe megváltozott. Nem katonai kormányzó, hanem kerületi közigazgatási kormányzó lett. Tagadhatatlan, hogy kilenc esztendő hivataloskodása alatt sokat tett Jeruzsálemért. Az ő kezdeményezésére alakult meg a Pro Jeruzsálem-társaság, amelynek célja a város szepítése és régiségeinek ápolása volt. Mint ember: nagyműveltségű, zene-, irodalom- és művészet-kezdvelő embernek ősmerték. De mint politikus, ahhoz az angol hivatalnoktipushoz tartozott, akik az követelték, hogy a zsidók alkalmazkodjanak az angol közigazgatási berendezésekhez — és

Palesztinában csak egy speciális jellegű angol gyarmatot akart látni, nem pedig az épülő Ziddórszágot. Ebből a felfogásból erős surlódások keletkeztek közte és a zsidóság között és ezek a surlódások csakhamar nyílt ellenszenvbe törtek ki. A palesztinai zsidó közvélemény Storrsot okolta minden zsidóellenes megnyilvánulásért és nyílt vádak hangzottak el ellene, hogy ő szítja, vagy legalább is támogatja az arabok zsidóellenes mozgalmát. Amikor 1920-ban a jeruzsálemi zsidók és arabok összeütköztek és a zavargások folyamán két zsidó elesett, elemi fölháborodás tört ki a zsidók között Storrs ellen, akit egyedül tettek felelőssé a történetekért. Az összes palesztinai zsidó testületek közös petícióval fordultak az angol kormányhoz, amelyben Storrs elmozdítását követelték, természetesen eredménytelenül. Természetes, hogy ez Storrsot még erősebben elvadtította és attól az időből kezdve halálos gyűlölettel állott szemben mindennel, ami a palesztinai államépítésünk munkájához tartozott. Alig néhány héttel ezelőtt újabb konfliktus tört ki köztük és a zsidóság között. Bizonyos városi közigazgatási ügyekben magához kérette a jeruzsálemi zsidóság képviselőit tanácskozássra. A zsidó delegáció azonban keresken szemébe mon-

dotta a kormányzóknak, hogy nem bízik semmi ítéletekben és Storrs vérgigéjéig, azonnal félbeszakította a tárgyalásokat. Nem lehetetlen, hogy Storrs elmozdítására, éppen ez a legutolsó incidens készítette az angol kormányt.

Palesztinában évak óta cirkulál a hír, hogy Storrs elhagyta hivatali helyét. Természetes, hogy ez a hír csak a zsidó lakosság belső óhaját fejezte ki. Az utóbbi hetekben azonban szívós makacssággal tartották magukat ezek a híresztelések — és végre igaznak bizonyultak. Storrs eltávozik a helyéről. Hogy ki lesz az utóda, azt még nem tudjuk. Egy azonban bizonyos — és minket csak ez érdekel: A palesztinai közélet végre megszabadul attól az embertől, aki felelősségteljes közhivatali állásában egyik legerősebb ellenfele volt a palesztinai zsidó országépítő munkának.

Mult héten a „Morningpost“, ma Storrs. Szerves ő stefüggés a két örvendős esemény között aligha lehet. A két eset csak egy dolgot bizonyít. Azt, hogy a „Morningpost“-buktató angol közvélemény és a Storrs-buktató angol kormány egyetemes politikai irányban nyilatkozott meg és ez a kettős megnyilatkozás új erővel és bizalommal tölthet el minden zsidót, az államépítő munkában.

Egyelőre elmaradt Eupen és Malmedi visszacsatolása

A németek válasza a francia sajtó intrikáira

(Berlin, aug. 23. Az Uj Kelet tudósítójától.)

A francia és a német politikai köröket élénken foglalkoztatják az Eupen és Malmedi belga városok visszacsatolásával kapcsolatban felmerült kombinációk. Ma már kétségtelenül megállapítható, hogy Franciaország azért tiltakozik olyan hevesen a két városnak Németországhoz való visszacsatolása ellen, mert tudja azt, hogy Németország ezzel szemben valutáris kötelezettséget vállal a belga frank mellett. A párisi kormányok rendkívül rosszul esik, hogy ugyancsak, amíg Németország kivonja magát a francia frank stabilizálásában való közreműködés alól, a belga franknak segítségére siet ezzel, hogy a Belgiumnak annak idején papírmárkában fizetett

jóvátételt valorizálja.

A francia sajtóban az Eupen és Malmedi kerületek visszacsatolásának kérdéséről való jelentésekkel kapcsolatban, viszont Berlinben illetékes helyen kijelentették, hogy a hírek célja nyilvánvaló. A közvéleményt akarják fellármázni és a német politikát diszkreditálni és ezért kelik azt a hírt, hogy Németország a belga pénzügyi nehézségekkel zsarolásszerűen vissza akar élni. Tény az, hogy a német és belga pénzügyesek a belga frank stabilizálásáról szóló tanácskozásoknál megvitatták azt a gondolatot is, hogy a német-belga pénzügyi együttműködés előmozdítása érdekében Eupen és Malmedi sorsáról később fognak megegyezni.

Maniu szerint nincsenek nehézségei a nemzetipárti és parasztpárti fúzióknak

Nincs szó parasztpárti ultimátumról. A liberális párt a választási terrorra való hivatkozással nem vesz részt a bihari választásokon

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) Amióta az ország sajtója állandóan napirenden tartja egyes nemzetipárti politikusoknak a liberálisok felé irányuló orientációját, a hivatalos nemzeti párt kilépett eddigi rezerváltságából és hirlapi nyilatkozatokban közli a közvéleménnyel, hogy a nemzeti és parasztpárt között nem bomlott meg a harmónia.

Maniu Gyula ma a bukaresti sajtó képviselői előtt nyilatkozatot tett azokról a sajtóban és politikai körökben elterjedt híresztelésekről, amelyek szerint a parasztpárt és nemzeti párt közötti fúziós tárgyalások során nehézségek merültek fel. Maniu Gyula a hirlapirók előtt kijelentette, hogy az összes ezirányú verziók komolytalanok és nem egyebek intrikánál.

Különösen áll ez — mondotta Maniu Gyula — arra a hírre, amely parasztpárti ultimátumról vél tudni.

A „Politica“ című lap arról tud, hogy Maniu tegnap újabb haladékokat kért Mihalacetól. Maniu arra kérte Mihalacet, halasszák el a fúzió végleges tárgyalását október 1-éig, mert a nemzeti párt az időszaki választások miatt elfoglaltságától nem ér rá ezt a kérdést alaposan megvitatni. A lap szerint Mihalache meglepetéssel vette tudomásul Maniu közlését, de megígérte, hogy az ügyet pártjának állandó bizottsága előterjeszti döntésre. A „Politica“ azzal fejezi be cikkét, hogy az állandó bizottság alighanem visszautasítja Maniu kérését.

Grigore Filipescu, aki az utóbbi időkben az elégedetlenségek közé tartozott, minthogy az

utóbbi választásokon nem jutott mandátumhoz, ma bejelentette a nemzeti párt vezetőjének, hogy egyelőre visszavonul a politikai élettől.

Bucuresti-Bukarest, augusztus 23. A biharmegyei időszaki választásokon a liberális párt nem vesz részt. A mai fővárosi lapokban Mosoiu tábornoknak a liberális párt biharmegyei tagozata elnökének nyilatkozata jelent meg, amely szerint a liberális párt nem akarja kitenni tagjait a választási terrorra és a hatóságok törvénytelen presszióinak és ezért nem állít jelöltet Bihar megyében.

Fényképészek, Amateurok!

Fényképészeti cikkeiket a legolcsóbban

Bernát

papírosáruházában,

Piata Unirii 29 szám alatt [Laydakukrászda mellett] szereshetik be.

Lemezeket kidolgozunk. — A világhírű Angol Imperial lemezek gyári lerakata.

* Az izzólámpa vásárlásnál ne felejtse el, hogy a világítási költségeket a takarékos áramfogyasztású izzólámpa csökkenti. „Tungram“ izzólámpák ennek a követelménynek is megfelelnek. 4

Legolcsóbban **fest, tisztít UNIO, Cluj** Fióktüzet Str. Barajtu 2., Str. Iuliu Maniu 8. Cal. Moşilor 110. Gyár C. Regele Ferdinand 133. Telefon 877

Kélevi kér Da Bea

(Cluj-Kolozs tudósítójától.) Adóhivatal sikk töltötte ki kéte és bizarr tartalvéri ügyessége igazságszolgáltatás meg a nos ridegséggel Kérvénybe gátása során rámomentumokra, beismerő vallom Felsorol mintegy

Görög

A letart az uj

Par

Görögország ében immár h ról Pangalos d a háboruban u eljutott talán a próbáltatásokna evekben átszen dött a kálvária sága követett. tudott az egyre Megbukott és r jött a szerencsé eiler. A görög tsk meg az ébr gukkal sodorták A gazdasági és ásiából és más hiutasított görög elégtelen keddi san jó életkörülpépek.

A spanyol é ektor a hadsereg egyre gyakrabbs kat. Anyi visz egyre jobban me Vajszelos, talán iög államférfi du gakis) tékornok hatalmat. A köz

(London, t ki Pangalos elle elköszéget és el az uj rendszer, A katonai segitségével hata és Pangalos ura köztársaság elnö problémáclót be

Vasérnap hangulag megs Konduriotis adm a felhívást és te teljes helyreállit Konduriotis viseltetik. A vilé miu an tanácsko parlamentárismu

A letarté A flotta üldözi mindent nyug zarnokság meg A Reuter- zetén elfogták. gemos hadihajón llas nélkül meg a thén katon Pangalos i üntették.

Az összes etik a parlme A Londonb ésülték arra,

Kétévi börtönbüntetésének kitétele után revíziót kér Danilescu a négymillió adóssikkasztás ügyében

Beadványában tanukat jelöl meg, akik ártatlanságát igazolják

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) Danilescu Alexandru, a kolozsvári adóhivatal sikkasztó főpénztárnoka, aki reménytelenül töltötte ki kétéves börtönbüntetését, ma különös és bírárt tartó kérvénnyel lépte meg a kolozsvári ügyészséget. Azt kéri Danilescu a kolozsvári ügyészségtől, hogy nevével és nevétől megtagadja a börtönbüntetését, mert — ártatlan. Kérvényében azt igéri Danilescu, hogy kihallgatása során rá fog mutatni azokra a vitokzatos momentumokra, amelyek az ügyükösségről, majd beismerő vallomásának megtételére kényszerítették. Felsorol mintegy harminc nevet, köztük Kolozsvár

gazdasági életének legsúlyosabb kapacitáit, akikkel bizonyítani kívánja, hogy ő nagy vagyonnal rendelkezett, amely lehetővé tette neki pénzének kikölcsönzését. Ezek az összegek azonban nem a kolozsvári pénzügyigazgatóság kasszájából származtak. Kéri 4 pénzügyi tisztivelé kihallgatását arra vonatkozólag, hogy 1924 júliusában egy hétfői napon pénzeszekrényét feltörve találta, amelyből 400 000 lej hiányzott. Mindezek alapján rehabilitációját kéri az igazságszolgáltatástól.

A beadvány, amely Kolozsvár jogi világnak szenczióját képviseli, Popescu ügyész kezébe került, aki most tanulmányozza Danilescu pályafutásának poros akta-tömegét.

Görögország egynapos vértelen forradalommal elseperte a diktatúrát

A letartóztatás elől menekülő Pangalost hadihajókkal üldözik. Konduriotis az új köztársasági elnök. A detronizált görög király készülődik a trón visszatoglalására

Pangalost izgalmas üldözés után elfogták

Görögország újra megmorogult, ebben az évben immár harmadikszor, hogy lerázza magát Pangalos diktatúráját. A görög nép, amely a háborúban ugyszólván semmit sem nyert, eljutott talán a végső stációjára azoknak a megpróbáltatásoknak sorában, amelyek az utóbbi években átszenvedett. Királytukaival kezdődött a kálvária, amelyet Venizelos köztársasága követett. De a rajongott Venizelos sem tudott az egyre rosszabbodó helyzeten segíteni. Megbukott és restaurálák a királyi ágat. Ekkor jött a szerencsétlen hódító háború Törökország ellen. A görög csapatok véres fejjel fuamodtak meg az ébredő fehold ágyú elől és magukkal sodorták a visszaváltott királyi ágat is. A gazdasági és morális zűllést fokozták a Kuszásztól és más török területekről tizezerszámra kiutasított görög állampolgárok, akik állandó elégtelenségű lettek az emugysem túlságosan jó éltörőlmények között tengődő görög népnek.

A spanyol és olasz példákön felbuzdulva ekkor a hadsereg lépett közbe és felidézte az egyre gyorsabban megismétlődő polgárháborúkat. Annai viszonyosság után az atmoszféra egyre jobban megérett a diktatúrára és miután Venizelos, talán az egyetlen okos és józan görög államférfi önként száműzetésbe ment, Pangalos ténörök lényen ragadta magához a hatalmat. A közvélemény, ha nem is bizalommal,

de mindenestre fokozott várakozással tekintett a diktatórikus rezsim elé, amelytől végre remélni akarta a helyzet szanalását. Alig két hónap leforgása után azonban máris jelentkezett a kiábrándulás, mert Pangalos uralma a politikai ellenfelek üldözésén és a szabadságjogok eltiprásán kívül semmit sem tett.

Ezöl a rácsméléstől kezdve egyre szaporodott a diktatúra elleneségeinek száma. Jött az athéni helyőrség lázadása. Csak hajszálon múlt Pangalos őrse. De a szerencse, ugylátszik, mindig a hatalmasok oldalára áll és a felkelést leverte. A diktatúra még nyomasszóban neheredte az országra, aminek reakciójaképen megszülettek az ellenzéki összeesküvések. De a terv kidrűlt, az összeesküvéket elfogták. Kétfőbb szatadon engedtek ugyan őket, de csak azért, hogy imét lördönbe kerüljenek. Az egyre feszültebb atmoszféra a Pangalos elleni sikertelen merényletben robbant ki, amely a vezér ellenzéki politikuskok újabb elfogatásával toroldott meg.

Végre is a görög nép megunt a folytonos vaklatást, amelytől semmi jót nem várhatott. A demokratikus köztársaság egykori vezetőinek kemdeméryezésére felámadtak Pangalos ellen és egyetlen nap alatt elseperték.

A görög forradalomról alábbi távirataink számolnak be:

(London, augusztus 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) Görögországban tegnap forradalom tört ki Pangalos ellen. Konduris tábornok ura a helyzetnek, Konduriotis újra átvette a köztársaság elnökségét és elrendelte Pangalos letartóztatását. A vidéki helyőrségek egyhangulag elismerték az új rendszert, amely vitrontás nélkül került hatalomra.

A katonai forradalom vasárnap délelőt kezdődött. Konduris tábornok az athéni helyőrség segítségével hatalmába kerítette az összes közbiztonsági intézményeket, letartóztatatta a hadügyminisztert és Pangalos uralmát megdöntöttek nyilvánította. Azután felkérte Konduriotist, vegye vissza a köztársaság elnökségét. A flotta és a helyőrségek csatlakoztak a mozgáshoz. Konduriotis problémát bocsájtot ki a néphez, a forradalmi jogosságát hangsúlyozva.

Vasárnap este 10 órakor kiadott hivatalos jelentés szerint a görög nép és hadsereg egyhangulag megüzentte Pangalos diktatúráját. A forradalom vezére Konduris tábornok felhívta Konduriotist admirálissá, vegye vissza a köztársaság elnökségét tisztéget. Konduriotis elfogadta a felhívást és tegnap este már át is vette a hatalmat. A forradalom célja: a nép jogainak teljes helyreállítása parlamenti választások útján, továbbá a nemzeti pénzügyesség konszolidálása. Konduriotis ismert görög államférfi, aki a nagyhatalmak iránt igen barátságos érzülettel viseltetik. A világháborúban igen hősen harcolt. Az elnök ma kinevezi az új kormányt, miután tanácskozást folytatott politikai pártok vezérével, akiket mára összehívtak, hogy a parlamentáris musnak az államéletbe való visszaterését biztosítsák.

A letartóztatás elől Pangalos exdiktátornak sikerült elmenekülnie Szpecezből, ahol nyaralt. A flotta üldözi a megbukott diktátort, akinek letartóztatását biztosra veszik. Az országban mindenütt nyugalom van, a rendet sehoh sem zavarták meg. A görög nép lelkesen üdvözli a zsarnokság megszüntetését.

A Reuter-ügynökség jelentése szerint Pangalos volt elnököt a Pergamos hadihajó fedélzetén elfogták. A „Leon” torpedó-vidász Pangalost és a kísérőben lévő 6 tisztet, akik a Pergamos hadihajón menekültek, több órai üldözés után a maeiai foknál elfogta. Pangalos ellenlél nélkül megadta magát. Éjjel 3 órakor a pierusi arzenába hozták Pangalost, onnan pedig az athéni katonai kerhába szállították.

Pangalos felesége elhagyta Görögországot. A hírlapcenzúrát az egész országban megszüntették.

Az összes lapok nagy örönnelnek ednak kifejezést Pangalos megbuktatása fölött és sürgetik a parlamenti választások gyors megejtését.

A Londonban tartózkodó görög exkirály tanácskozára ült össze környezetével és előkészült arra, hogyha a királyt a nemzet visszahívna, bármely pillanatban visszatérhessen.

A diktátor menekülése
Vasárnap délután még úgy volt, hogy a forradalom csupán a szárazföldön győzött, mert a hadiflotta magatartása megbizhatatlan. Pangalos hadihajón menekült el Spetzából. A hajó eredetileg Athén felé igyekezett, de utközben a diktátornak sikerült a személyzetet a maga pártjára hódítani és rábírt arra, hogy az utirány megváltoztatásával meletsek meg a fogásba jutástól.

Üldözés a levegőben és vizen
Vasárnap éjjel Pangalos üldözésére küldött légi flottától jelentés érkezett, hogy a hajó Cap Macas felé tart. A légi flotta üldözébe vette a hajót, utasítva, a Pircuszban horgonyzó Pilatus páncélost, hogy igyekezzék utólérni Pangalost. Az üldözésnek azonban ezzel az egy hajóval semmi kilátása nem volt. Erre a flotta több egysége csatlakozott és Kindilis felkelővezér utasítására, hogy Pangalos hajója okvetlenül bekerítendő. Az utasítás szerint az egész torpedóflottilát mozgósították. „Ha nincs más kiút, — szólott a napiparancs, — pusztuljon Pangalos hajója.”

Athénban egyébként a város külseje a szokott vasárnapi képet mutatta tegnap, csak éppen a középületek előtt állottak őrségek. A nép jóakarattal fogadta az államosínyt és reméli, hogy a athumar helyreáll a nyugalom. Konduriotis a designált köztársasági elnök ma este Athénba érkezett.

Bíróság elé állítják Pangalos minisztereit
Konduris tábornok, a felkelővezér, huszonhét éve szolgál a görög hadseregben. A háborúban ötvenhárom ütközetben vett részt. Kijelentette, hogy Pangalos minisztereit rendkívüli bíróság elé állítják, mert súlyos bünökért felelősek. Pangalos elvakult önzése, gyermekes gondolatlansága, szadista hajlandósága az erkölcsi alap és egyéni ráteremtés hiánya okozta, hogy alig néhány hónapos működés után baráta is meggyűlölték.

Bulgária még nem válaszol
Bukarest, augusztus 23. Bulgária még mindig nem válaszolt a szomszéd államok jegyzékére. Miután tartani lehet attól, hogy a bolgár kormány kérését a görögországi helyzettel indokolhatja, a román és jugoszláv kormányok azonnal megbízták a helyi képviselőiket, lépjenek érintkezésbe Kondurisval, mert bizonyos, hogy az új görög kormánynak is ugyanaz lesz az álláspontja Bulgáriával szemben, mint elődjének volt és így az egységes front újból helyreáll.

Remington Modell 92 és Remington hordozható írógépek

képviselése Róvász Ernő, Marosvásárhely, Főter 47. Telefon 1-26. Kérjen ajánlatot. Kiváratra bemutatás díjtalan. A világ legerősebb gépei. 92 jel az eddigi 84 jellel szemben.

Vidéki amatőrfényképezők kérjenek arjegyzéket

POLITZER
fotóruházról Carei-Mare. Vidéki széküldés. Alapítatott 1896.

nem bizik semm...
g sértve, azonnal...
Nem lehetetlen...
pen ez a legutolsó...
ormányt.
külül a hír, hogy...
elyét. Természe...
zsidó lakosság...
utóbbi hetekben...
tartották magukat...
re igaznak bizo...
slyéről. Hogy ki...
adjuk. Egy azon...
sak ez érdekel...
s szabadságúttól...
s közhivatali ál...
le volt a palesz...
nak.
st”, ma S orre...
udetes esemény...
et csak egy dol...
„Morningpost”...
a Storms-buktató...
olitikai irányban...
s megnyilatkoás...
het el minden...
n.
Malmedi
és Malmedi kerü...
való jelentésekkel...
letékes helyen ki...
pilyánvaló. A köz...
a német politikát...
t a hirt, hogy...
zhéségekkel zaro...
az, hogy a német...
nk stabilizálásról...
t azt a gondolatot...
együttműködés...
Malmedi sorsáról
ségei
zióinak
tási terrorra
okon
tt mandátumhoz,
e vezetőségének,
politikai élettől.
us 23. A bihar...
a liberális párt...
várcsi lispokban...
is párt biharne...
lkozata jelent...
párt nem akarja...
ornak és a ha...
ak és ezért nem

Fel akarják oszlatni a máramarosszigeti városi tanácsot, mert „sok a zsidó benne“

A máramarosi averescanusok lapja kampányt indított a tanács ellen. Nincs törvényes oka a felosztásra

(Sighetul-Marmatiei Máramarossziget augusztus 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nyári politikai szünet meghozta a maga szencselőjét Máramarosszigetnek is. Arad, Nagyvárad és Básztercs városi tanácsainak felosztása után most a legkomolyabb formában arról van szó, hogy Máramarossziget városi tanácsát is felosztják. A felosztásnak hírére a legautentikusabb fórum, az Averescu-párt máramarosmegyei tagozatának felhívató lapja kolportálja, amely valószínűleg ismeri a kormány szándékait.

A híradás szerint a városi tanács felosztására elsősorban azért van szükség, mert a városi tanács tagjainak nagy része liberális és így állandó surlódások vannak a képviselőtestület és a kinevezett közigazgatási hatóságok között. Van azonban a lapnak a felosztása érdekében egy még érdekesebb argumentuma, amely jogi szempontból épügy nem állja meg helyét, mint az első argumentum, de mindenesetre alkalmas arra, hogy a máramarosmegyei averescanusok különös koncepciójára mélyre lehessen pillantani. Az említett lap sem többet, sem kevesebbet nem írt, mint azt, hogy már csak azért is fel kell oszlatni a városi tanácsot, mert igen sok a zsidó benne.

Ez a sajtóközlemény természetesen az egész megyében élénk diszkussziókra adott alkalmat és épen ezért felkerestük a városi tanács egyik reprezentáns zsidó tagját, akitől információt kértünk a beígért felosztásról.

— Mennyiben felel meg a valóságnak az a hír — kérdeztük, — hogy a máramarosszigeti városi tanácsot a kormány rövid időn belül felosztja.

— A tanács felosztásáról — mondotta informátorunk — semmi hivatalos értesülés sem sincs. Erről az ügyről én is csak a lapok útján értesültem. Különben engem ez a kérdés jogi szempontból nem érdekel. Hangsúlyoznom kell, hogy a tanács felosztására sem törvényes sem tárgyi indok nincs, ennek ellenére azonban a mai körülmények mellett engem nem lepne meg, ha a tanácsot mégis felosztják. Nyugodt lelkiismerettel mondhatom, hogy a tanács politikamentes és kizárólag a város öszpolgárságának érdekeit tartja szem előtt. Nem hiszem, hogy épen azért akarnák felosztani a városi tanácsot, mert nem politizál. Ha azonban ez volna az oka, úgy nincs kizárva a felosztás, az indok majd kiderül, amint azt a nagyváradi és aradi példák mutatják.

— Talán — vetettük közbe — a zsidó tanácsstagok száma volna közvetlen oka a felosztásnak?

— Az az érzésem — hangzott a válasz — hogy azok a bizonyos politikusok, akik „zsidó kérdésként“ tartják szükségesnek a tanács felosztását, nem itélik meg tárgyilagosan a tanács összetételét. Mert a szigeti zsidóság koránt sincs számarányához méltóan képviselve a tanácsban. A közönségi választásokra jogosult négyezer máramarosszigeti szavazópolgár közül körülbelül kétezrenyolcszáz a zsidó szavazó. Ezt az arányt alapul véve, ma a megválasztott tizenhét tanácsstag közül legalább 12 zsidó tag kellene, hogy legyen, holott a valóságban csak hárman ülnek a tanácsban. Arról nem is beszélek, hogy milyen sérelem érte a zsidóságot azzal, hogy a négy tagból álló permanens bizottságba egyetlen zsidó sem jutott be. Ebből látható, milyen naiv az averescanus lapnak az állítása, hogy az egész zsidó hitközség benne van a tanácsban.

— Meg kell cáfoljam azt is, hogy a többi kisebbségek nincsenek arányszámukhoz méltóan képviselve a tanácsban. Egy egyszerű statisztikai számvetés alapján bárki meggyőződhetik ennek ellenkezőjéről. Mindenesetre azt konstatació, hogy a máramarosi levegő nem túlságosan filozofemita tendenciájú, ha az a pusztán tény, hogy a zsidóság is beleszólhat saját sorának és érdekének intézésébe, elegendő a tanács felosztására.

Eddig szót a nyilatkozat és mi a magunk részéről most kíváncsian várjuk, vajjon a máramarosszigeti városi tanácsot is el fogja érni a kormányzat nem tetsző városi tanácsok nemzisé — a felosztás. (t. m.)

— Szőkbár és orkán pusztít napok óta a portugál partokon. Liszabonból jelentik: A portugál partvidéken napok óta hatalmas orkán dühöng. A szőkbár több kilométer szélességben elöntötte a partvidéket és több halálos áldozatot elpusztított. Az anyagi kár óriási.

— A francia és a német uszók Budapestben békét kötöttek. Budapestről jelentik: Tegnap Budapesten megkötötték a német-francia uszók békét és megegyeztek, hogy tavasszal a németek, majd a franciák kölcsönösen ellátogatnak egymáshoz. A megegyezés híre sportkörökben nagy örömet keltett.

A megöregedést senki sem kerülheti el, de mindenki leküzdheti a veszedelmes agykori bántalmakat, a kellemes ízű **Prof. dr. Páter-féle**

köszvény- és rheuma-tea

segítségével. Ezen kiváló gyógytea évtizedek tudományos tapasztalatai alapján lett összeállítva és mint elsőrangú gyógyszer, sok ezer esetben igen jól bevált, **Professor dr. Páter-féle**

vese és hólyag-tea

előmozdítja a húgykiválasztást és igen megbízható és fájdalomcsillapító szer hólyaghurutnál, húgyhomok képződésnél és az ezzel összekötött összes jelenségeknél.

A Prof. dr. Páter-féle gyógyteák tekercs- és dobozcsomagolásban vannak forgalomban. Csak rövidebb szükségletnél vegye a kis tekercs-csomagolást, hosszabb használatnál mint előnyösebb, a dobozcsomagolás ajánlatos (3 1/2-szeres tartalom, 20%-os ármegtakarítás).

A Prof. dr. Páter teák valamennyi gyógyszertárban és drogueriában kaphatók. Ha beszerzése nehézségekre ütközne, úgy forduljanak lerakatunkhoz:

Csillag gyógyszertár, Braşov, Hosszu-utca 14. szám.

Kérjenek ingyen ismertető-könyvecskét. — Vezérképviselő: **Amphora R. T., Braşov.**

Csinosan és olcsón
öltöztetheti fiát és leánykáját, mert cégünk berendezett egy modern

gyermekruha salont
ahol hozott anyagokból is készítünk a leg szebb kivitelben angol és francia fiú és leányka ruhákat.

Katz és Mendel
Főúter 10.

Tegyen egy próbarendelést.

Milyen legyen a zsidó középiskola

Írta: Dr. Pollák Sándor

— Harmadik befejező közlemény —

Alább közöljük dr. Pollák Sándor érdekes szempontú cikksorozatának befejező részét. A cikksorozat az író egyéni véleményét fejezi ki. Az Uj Kelet szerkesztősége szívesen ad helyet hasábjain e rendkívül fontos kérdésben a további felszólalásoknak.

Bizonyára minden zsidó szülőnek vágya és óhaja az, hogy gyermeke kijutva az életbe, az iskola padjaiból egészséges idealizmust vigyen ki magával és a létért való küzdelem útjára oly irányelvekkel lépjen át, melyek lelkiéletét megingathatatlaná, ellenállóképeséget szivóssá teszik anélkül, hogy koncessziókat tenne fájának és népének rovására, anélkül, hogy az iskola falai között vallott erkölcsök szappanbukorékokká váljanak. Ez a szintetikus eredmény pedig, ahogy azt a: éle tapasztalat oly élénken igazolja, csakis úgy érhető el, ha ezen elvek alapja a hit és kivíteli módja a vallás gyakorlat. Őként felvetődik a kérdés, hogy ép ez a feltétel hogyan valósulhat meg a zsidó középiskolai rendszerben.

Figyeljük meg más középiskoláknál uralkodó szellemet. A többségi nemzet iskoláiban a nemzeti nevelés nem probléma. A köz- és magánélet ezernyi mozzanata visszhangzik a saját kulturájától annyira, hogy e téren inkább a túlzásbavétel, a sovínizta irányzat élénkebbé válik. A feladat kisebbségi iskoláknál. De emezeknek is meg van a maga kulturacentruma és az a fel nem bocsúlható erőforrás, amit egy élő állam népe bármely lakó fia számára nyújthat. Nekünk zsidóknak, ezidőszent ez sem áll rendelkezésre. Teljesen saját erőnkre vagyunk utalva. Iskoláinkban tehát oly atmoszférát kell teremtenünk, mely e hiányt — legalábbis részben — pótolni képes. A zsidó religio és nacionalizmus egységes szellemét kell belevigyük az iskola életébe.

E két eszmekör nálunk zsidóknál, amint az már kimutattuk, teljesen egységes volt. A körünkben erőteljessé vált nacionalis felbuzdulás azonban nálunk zsidóknál is alkalmazhatóvá válik ennek a két eszmekörnek a szétválasztásával, épügy mint más népeknél. Ez azonban nem természetes, nem az eszmekörből kiáramló szükség szerű folyamat, hanem mesterkelt és erőszakolt. És ép ezért, ily irányzat az iskolai nevelésben nem produkálhatja a célt és az egész életre kiterjedő eredményt, hanem csak — szalmalángot szül. Kétévezredes galutéletünkben kétségbe nem vonható beigazolást nyert az, hogy vallásos zsidó egyben nacionalista is. Religiónélküli zsidó nacionalistát multunk nem ismer.

Mint hogy tehát e két eszmekör szükségképpen egységet alkot, ezen egységes szellemnek kell a zsidó tananyagot tanítani. És természetesen csakis oly tanerők által, akiknek ez a lélek mélyébe gyökerezett. Nincs veszélyesebb és rombolóbb hatása a tanuló ifjúság lelkiéletére, mintha azt tapasztalja, hogy azok, akiket nevelik és irányítják, alakoskodnak és kétségbeesésű játékokat űznek. A gyermeknek és ifjúnak az élet viharaitól és erkölcsi dekadenciától megtes lelike nem ismer kompromisszumokat. mindazt, amire tanítják, nevelik, igaznak komolyan akarja tudni, hite van, hogy csak az a helyes és teljesen inficiáljuk és meg-

telyezzük, lopja magukudni. Túl tól átható válasz, an programun rehajtására

Néhány felsorolai a bocsátjuk, Nálunk ez ennek gyak arra, hogy gramot ad tartasuk.

Litvánia gimnázium tanerővel — tannyelv a az összes gi vániai zsidó nulás! B. o. tan, 4-6 ó

Lengyel nyelvvel mű A zsidó nem laintörvények mellett a zsi elsajátítása. 2 saját népe in a héber nyelv te. 3. Zsidó kifejezéstés nevelése. 4 szeretete.

Es szolgá szakférfiak religio (trad Baeck: „W sich selber, v erzieht, sch kann einen kower: „W zu bewerkste zwan; auszu nelle Judent zu bringen. Unsicht des „Allerdings Eziehung) wenger Kritik gerade sehr v keineswegs et tion und ih ebenso keines dr. Wertur die man ebe

Es ez a k

Hogy ezt fontos eredm felelő épület fogva sokkal nunk egy a szemben, mit honorálásánk felelő helyiség muljon a kitta a kolozsvári E után még mi valóságos zso hogy egy hely Ez így nem n ság meg kell, tul terjedő te sürgősebben ez ta's meg nem ezt. Bármily kell, hogy épit iskola épületét sem fontolgat hogy legyen iskola számára. mekeid Isten lesz gyermekei a szójátékkal e keid, nevezzed ok lesznek az nsk épí ői.

Aron

telyezük, ha alkalmat adunk rá, hogy lelkébe lopja magát az a gondolat, hogy itt lehet akadni. Tudunk-e kapni ily szellemről és tudattól áthatott tanerőket? Nem lesz kockázatos a válasz, amikor állítjuk: ha ez lesz a kitzított programunk, akkor akadni fog, aki ennek végrehajtására vállalkozik.

Néhány adást óhajtunk a következőkben felsorolai a külföldi zsidó középiskolákról. Előrebocsátjuk, hogy ezt nem tekintjük sémának. Nálunk ezidőre teljesen lehetetlen volna ennek gyakorlati keresztülvitele. De alkalmas arra, hogy mint idővel megvalósítandó programot ad memoriam vegyünk és szem előtt tartsuk.

Litvániában 11 zsidó reáliskola és 13 zsidó gimnázium működik 4500 tanulóval és 200 tanerővel — utóbbiból 180 héber tanerő. A tannyelv a 11 reáliskolából nyolconál, valamint az összes gimnáziumokban a héber. Ime a litvániai zsidók áldozatkésztsége és erőmegnyilvánulása! Bocsátás: hetenként 2—3 óra vallás-tan, 4—6 óra egyéb zsidó tananyag.

Lengyelországban 35 zsidó középiskola lengyel tannyelvvvel és 11 középiskola héber tannyelvvvel működik 6000, illetve 3000 tanulóval. A zsidó nemzeti iskolák programja: 1. Az államtörvények szerinti középiskolai ismeretek mellett a zsidó nemzeti kultúra és tudomány elsajátítása 2. Hűség és ragaszkodás beoltása saját népe iránt, törekvés annak újjáélesztésére, a héber nyelv elsajátítása és Palesztina szeretete. 3. Zsidó etika szerinti szellem és jellem kifejlesztése és általános emberi erkölcsben nevelése. 4. Tesi nevelés és produktív munka szeretete.

És szolgáljon bizonyossággul néhány kiváló szakértőnek véleménye a zsidó nevelés és religio (tradíció) közötti kapcsolatáról. Leo Baeck: „Wer in der Religion lebt, schafft sich selber, wer einen Menschen in der Religion erzieht, schafft ihn. Nur wer sich schafft, kann einen anderen schaffen.“ Arjeh Tartakower: „Wie dies — religiose Erziehung — zu bewerkstelligen sei, ohne einen Gewissenszwang auszuüben, und um dabei die traditionelle Judenheit der jungen Generation näher zu bringen... wird gerade fast alles von der Umsicht des Lehrers abhängen.“ Ernst Simon: „Allerdings setzt diese Haltung (Religiose Erziehung) nicht, wie meist angenommen, weniger Kritik voraus als die übliche, sondern gerade sehr viel mehr und viel ernstere Kritik: keineswegs etwa „Pietä.“ gegenüber der Tradition und ihr gedankloses Gehen, sondern ebenso keineswegs gedankenloses Gehen in der Werturteile jener jüdischen Bourgeoisie, die man eben zu verlassen im Begriffe ist.“

És ez a kultúrával összeegyeztetett igaz ut.

Hogy ezt a jövő zsidó generációra annyira fontos eredményt elérhessük, elsőörben megfelelő épület kell, hogy legyen. Helyzetünkről fogva sokkal nagyobb igényeket kell támasztanunk ugy a tanerőkkel, mint a tanulókkal szemben, mint mások. Viszont ezen igények honorálásának conditio sine qua nonja: megfelelő helyiségek. És ezen nem szabad, hogy muljon a kitzított cél elérése. Áll ez különösen a kolozsvári középiskolára, mely annyi vajadás után még mindig ott tart, hogy a tantárgyat valóságos zsonglörsködést produkál avégett, hogy egy helyiséggel több osztályt elágtessen ki. És így nem mehet tovább. A kolozsvári zsidóság meg kell, hogy erősítse magát. Sőt erején túl terjedő teljesítményre kell, hogy a leg-sürgősebben ezen segítsen. A nagy ellenszolgálatás meg nem becsülhető értéke megérdemli ezt. Bármily utón és bármily áldozattal fel kell, hogy építse sürgősen a kolozsvári középiskola épületét. Nincs helye kicsinyeskedésnek, sem fontolgatásnak. Kolozsvárt kell, muszáj hogy legyen megfelelő hajlék a zsidó középiskola számára. Egy prófétai mondat: „Gyermeked Isten tsitványai lesznek és áldásos lesz gyermekeid békéje“ egy talmudbölcsevel a szójátékkal egészíti ki: banajich — gyermekeid, nevezd borajich — építőidnek. Mert ők lesznek az új zsidó népek és új hazájának építői.

Aron David oriszabósága Cluj, Calea Regele Ferd. 32.

A csernovitzi vonat beleszaladt egy luxusautóba A gépkocsi utasai közül öten szörnyen haltak. — Azuga mellett egy brassói autó elütött egy motorkerékpárt

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 23. Az Uj Kelet tudósítójától). Bacau mellett súlyos természetű autó—vasutkarambol játszódott le. Egy hatalmas luxusautó, amelyet Victor Musatan földbirtokos, az autó tulajdonosa vezetett, kilenc utasával — kettő közülük a bacaui tanítónképző növendéke — teljes menetsebességgel keresztül akart robogni a vasuti töltésen. Szerencsétlenségre ugyanabban a pillanatban ért oda a csernovitzi személyvonat, amely nekiment az autónak és 40 méterre repítette az uttól. Az autó felborult, utasai közül öten meghaltak, a többiek súlyosan megsérültek.

Brassó és Szinaja között Azuga előtt Mikes Mihály brassói autója elütötte Seidner Henrich brassói motorkerékpárját. Seidner háromszoros lábtörést szenvedett. Eszméletlen állapotban szállították be az egyik brassói szanatóriumba.

Szobrot emeltek Japánban egy zsolnai származású zsidó orvosnak

Bettelheim Bernát kalandos élete és megdicsőülése

(Budapest, augusztus 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) Érdekes eseményről számol be egyik amerikai magyar lap. Az amerikai újság azt tudatja, hogy Japánban impozáns emlékművet állítottak egy magyarországi zsidó orvosnak, Bettelheim Bernátnak, aki 1846-ban egy kis vitorlás hajóval utazott Japánba és ott kilenc évet töltött el a legnagyobb viszontagságok és küzdelmek között.

Tudósítónk felkereste a zsolnai származású Bettelheim-családnak egyik Budapestben lakó tagját, Gáspár Dezsőné, akinek nagyapja testvérbátyja volt Bettelheim Bernátnak. Gáspár Dezsőné a következő érdekes részleteket mondta el Bettelheim Bernát kalandos életéből:

— A nagyapám, Bettelheim Géza és a Bernát, akit most halála után ez a nagy tisztesség ért, testvérek voltak. Idestova száz éve lesz annak, hogy Bettelheim József és Bernát, a két testvér elhagyta szülővárosukat, a most Szlovénországhoz tartozó Zsolnát, hogy tanulmányukat folytassák. Bettelheim József kulturmérnöknek készült, Bernát pedig orvosnövendék volt. Mind a ketten itt Pesten jártak az egyetemre.

A két testvér

— Alig voltak itt néhány hónapig, mikor egy alkalommal a két testvér megismerkedett egy duszadag pesti gyáros leányával. Mind a ketten szerelmessé lettek a leányba és mikor a két testvér erre rájött, hogy mind a ketten egy leányt szeretnek, vetélytársakká váltak és ellenséges viszony fejlődött ki közöttük. A leány Bettelheim Bernáthoz, a fiatal, derék, szép orvosnövendékhez húzódott inkább és a mérnök kevésbé volt kedvére. A leány apja azonban más nézetet volt és így történt, hogy amikor Bettelheim József, a mérnök megkérte a leány kezét, az apa rögtön beleegyezett, sőt társul vette maga mellé vállalkozásába a fiatal mérnököt. Bettelheim Bernátot igen elkedvetlenítette ez a dolog, szívére vette a történeteket és elhatározta, hogy elvándorol Budapestről. Előbb Olaszországba ment, ahol a páduai egyetemen szerezte meg az orvosi diplomát. Pár évig Olaszországban praktizált, de mintha egész életén végigvonult volna ennek a reménytelen szerelemnek a felbője, valami hajtott, üzte őt tovább, ismeretlen célok, ismeretlen vidékek felé. Nem tudott sehoh sem megtelepedni, hánycélódott az élet hullámain; hajóorvos lett, bekalandozta az egész világot; előbb a török, majd az egyiptomi kormány szolgálatába állott, később Londonba vetette a sorsa, ahol egy ma gánckórház tulajdonosa lett.

Bettelheim szakít a családjával

— Már akkor tizenöt éve volt távol itthonról Bettelheim Bernát, aki a családnak csak pár tagjával állott levelezésben. Ezekből a levelekből világosan kiténik, hogy szerelmi csalódását még tizenöt év után sem tudta elfelejteni és még mindig a régi érzélemmel viseltetett az iránt a leány iránt, aki miatt el kellett mennie Magyarországról. Később felvette a keresztény vallást és a londoni missziós iskolába iratkozott be. Mikor a vallásos zsidó család erről a lépéséről tudomást szerzett, megszakítottak vele minden összeköttetést, ő sem írt többé leveleket és azóta nem tudtak róla semmit.

Az amerikai lap azonban pontosan megírja Bettelheim Bernát életének további sorsát. Japánba kerül, ahol a benszülöttek, akik vallási fanatizmussal küzdöttek a betolakodott és le-

telepedni vágyó idegen ellen, nemcsak szavakkal, hanem fegyverrel is megakarták akadályozni letelepedését. Később, mint kiváló orvost mégis megkedvelték a japánok, akiknek anyanyelvét is megtanulta. Ebben annyira tökéletesítette magát, hogy a bibliát ő fordította le először japán nyelvre. Ez a munkája tette őt elismertté egész Japánban és a szakértők szerint ez a műfordítás minden szempontból tökéletes. Első kiadású japán bibliája a világ legritkább könyveinek egyike. Iskolák és kórházak alapítása, megszervezése fűződik még nevéhez és évek folyamán olyan nagy elismerésre és megbecsülésre tett szert Bettelheim Bernát, hogy a japán császári udvarba is bejáratos lett.

Perry tengernagy barátja

A cikk Bettelheim tekintélyének illusztrálására megemlíti, hogy 1853-ban, mikor Perry amerikai tengernagy flottája élén megjelent a lezárt japán kikötőkben és követelte, hogy a japán kikötőket nyissák meg az amerikai hajók számára, ezt csak Bettelheim közbenjárásával és magas diplomáciai összeköttetésével sikerült elérnie.

Bettelheim, aki meleg és szoros barátságot kötött Perry tengernaggyal, 1854-ben a japán-amerikai kereskedelmi szerződés megkötése után Perry hajóján elhagyta a felkelő nap országát és Amerikába vitorlázott. Később, mikor Amerikában a rabszolgaháború kiltört, az északi táborban teljesített szolgálatot, mint katonai orvos és hosszú, hűdelmes és áldásos munka után 1870-ben, február 7-én hatvannégy éves korában fejezte be regényes életét, Washington közelében levő birtokán.

A japán császár cseresznyefája

Ez év májusában volt nyolcvanadik évfordulója annak, hogy Bettelheim Japánba érkezett és ott, mint orvos megkezdte működését. Ebből az alkalomból az amerikai kormány impozáns emlékművet emelt Bettelheimnek, egykori lakóhelyén: Oacában. Az ünnepségen páratlan dolog történt: az emlékmű előtt megjelent a japán császár képviselője is, ősi szokás szerint két sardfő cseresznyefát hozott kezében, majd meghajolt Bettelheim márványszobra előtt és a szobor talapzatához ültette el a két facsemétét. Japánban a legnagyobb megtiszteltetés, ami embert az udvar részéről érhet.

Táncnál jóízű nő nem téri magán az izléstelen hónalj-szöröket. Eltávolításukra az abszolút ártalmatlan „An-gol szörvesztő“-t használja, mely a hajakat nyomban feloldja. Ara csont kaparóval együtt lei 100 Ft. valahol nem volna, forduljon a dr. Biró gyógyszerészhez, Cluj. Ne fogadjon el mást.

Megnyílt a Féliszfürdő tőszomszédságában teljesen újonnan átalakítva, a **Bihar szálloda és étterem** Elsőrangú kiszolgálás. — כשר. ארט. כיתונ. borok. Elsőrangú cigányzenekar.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Szerkesztik: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő dr. Marton Ernő.
Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai napról

Sírkövet emelnek Lares Juditnak

Fehér sírkő emlékével és néhány aranyba vésett szóval

A vilnai színtársulat tragikus körülmények között elhunyt nagy művésznője, Judit Lares, nem fog sokáig jeletlen sírban pihenni az aradi sírkertben. Pályatársai, a vilnai színészek elhatározták, hogy mielőtt elhagyják az ország részt, fölállítják a nagy tragika sírkövét és Erdélyből való búcsúvételük előtt még lerójják a kegyelet és hála adóságát az egyetlen és az életében és halálában egyedülálló nagy asszonynak. A zsidó hagyomány ugyan a gyászév letelte után rendeli el a sírkő fölállítását, ami abból a megfontolásból fakadt, hogy egy évig amugy is elevenen él a gyászolók szívében a halott emlékezete, de rendkívüli esetben, mint Judit Lares esete, eltértek ettől a szokástól. Nem akarják a sírt egy évig emlék nélkül itt hagyni, mert nem tudhatják, vajon egy év múlva mindnyájan, akik egy együttesben voltak vele, hódolhatnának az aradi temetőben az itt hagyott pályatársuknak.

Pénteken reggel zárandokolnak a vilnaiak az aradi temetőbe. Az egész társulat, a technikai személyzet is, a máramaroszigeti vendégszereplés után vonatra ül és egyfolyában teszik meg a hosszú utat Szegedre.

Fehér márványból lesz a sírkő. Nemes matérium egyszerű, aranyba vésett szavak: hogy hasonlatos legyen valamelyest annak az egyéniségéhez, aki alatta pihenni örök álmát egy győtrődött, nagyvonalú élet után. Fönt a vilnaiak emlékéje: egy színházi függöny és benne a társulat előbbi nevének héber kezdőbetűi. Alatta e szavak: „Der Künstlerin der Vilnaer Truppe Judit Laresch“, zárójelben pedig héberül a halott zsidó neve: Rebekka Hanna.

Egy minden fölirat. Semmi dicsőítő jelző, semmi szentimentális fölmagasztosítás. Judit Lares nemcsak Aradé, nemcsak a vilnaiaké volt, nemcsak ez a nemzedéké, hanem a jiddis művészeé, amelynek története van hivatva emléket megőrizni időtlendőkig.

A halott pályatársától való végleges búcsúzkodás után a vilnaiak visszajönnek Kolozsvárra, ahol szombaton este Scholam Alejchem est, lesz a nagy jiddis humorista legsikerültebb vígjátékának előadásával. M. Mazó igazgató ez alkalommal beszédet tart a nagy íróról. A „Schwar zu sein a Jid“ szereposztása elsőrangú és a vilnaiak minden kiválóbb színésze részt fog venni a darab előadásában. Vasárnap délután a Dibbuck megy, este egy egészen eredeti amerikai mezzalmasságu, felig vígjáték, felig operett: a „Mabul“ (Özönvíz). Búcsúzóul „Szomorúságának éneke“t adják, O. ip Dymov hangulatos, felejthetetlen játékát.

— **Mária királyné születésnapja.** Bukarestből jelentik: Ma kedden, augusztus 24-én ünnepli Mária királyné a születésnapját. Ez alkalomból a székesegyházban ünnepi istentisztelet lesz, amelyen a kormányának Bukarestben tartózkodó tagjai, továbbá katonai és polgári előkelőségek vesznek részt.

— **Mihail Sadoveanu Nagyváradra érkezett.** Nagyváradról jelentik: Mihail Sadoveanu, a kitűnő román író, aki a szeptember hatodikai pótválasz áson a kormánypart jelöltje lesz Biharmegyében, tegnap délután Nagyváradra érkezett. Hétfőn a törvényszék elnökénél benyújtották a jelölőlistát, amelyet az Averscupárt helyi előkelőségei írtak alá. A törvényszék elnöke a jelölést elfogadta.

Szeptember 15-én felelemelik a postai tarifákat is Megdrágul a telefon és a táviró

Bukarest, augusztus 23. A postavezírigazgatóság kiküldött bizottsága ma ülést tartott és elhatározta, hogy szeptember 15-én, amikor az új vasúti tarifa életbelép, felelemelik a postai tarifát is. Vezérelvül azt szögezték le, hogy az 1914 évi tarifák negyvenszerese lesz az új tarifa. Közönséges levél díja 4 lei, képeslevelezőlapé vagy postai levelezőlapé 2 lei, ajánlott levélé 14 lei, távirat díja szavankint 2 lei, telefonbeszélgetés egyeége a megyében 20 lei, szomszédmegyében 40 lei, távolabbi megyében 60 lei. A telefon előfizetési díjak lakáson 4000 lei, irodában és üzletekben 6000, nyilvános telefonállomás 10.000 lei.

Mária királyné Szovátán kihallgatáson fogadta az ortodox rabbik küldöttségét

A felséges asszony megígérte, hogy szószólója lesz a vallásos zsidóság kívánságainak.

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mária királyné, aki a nyarat ezidén is Szovátán töltötte el, nemes közvetlenséggel állott rendelkezésre mindenkinek, akik panaszokkal, vagy kérésekkel felkeresték. A felséges asszony egyszerűen minden idejét arra használta fel, hogy közvetlen kapcsolatba kerüljön a könyök lakosáival, lebilincselő varázsaival megtalálta a szívekhez az utat és ahol csak tehette, józagos szívével enyhítette a ségért folyamodók sorát.

Hazautazása előtti napon egy ortodox rabbiküldöttség kereste fel Szovátán a felséges asszonyt. A küldöttéget, amelynek tagjai Ullmann Salamon besztercsi és Freund József száczrégeni

főrabbiak voltak, Schorr bukaresti rabbi vezette Mária királyné elé.

A rabbi küldöttség részletesen feltárta a királyné előtt a vallásos zsidóság sérelmeit és kívánságait, különösen azokat az intézkedéseket panaszolták el, amelyek a hitélet- és igy- a lelkiismereti szabadságot veszélyeztették. A felséges asszony intervencióját kérték az iskolásgyermekek szombati iráskényszerének megszüntetése érdekében.

A felséges asszony nagy figyelemmel és érdeklődéssel hallgatta végig a küldöttség előterjesztését és megígérte, hogy illetékes helyen szószólója lesz a vallásos zsidóság kívánságainak.

— **Eljegyzés.** Feuerstein Milit Napradól eljegyezte Farkas Jakab Cluj. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Házasság.** Herschkovits Ilus Avasujváros és Grisz Lajos Cluj f. hó 29-én délután 4 órakor tartják egybekelési ünnepélyüket Avasujvárosban (Szatmármegye), melyre rokonait és ismerőseit ezután hívják meg.

— **Ma küldik el a bolgár jegyzéket.** Bukarestből jelentik: A szófiai jegyzéket ma küldik meg Romániának, Jugoszláviának és Görögországnak. A jegyzék fordítását megküldik Párisba, Rómába és Londonba is. A bolgár szobranjvet összehívták, hogy az állandó hadsereg engedélyeztetésének kérését a Népszövetség terjesszék.

— **Nádossy nagy beszédre készül a frankpörben.** A frankpör mai tárgyalásán a védők befejezték felszólalásaikat és utánuk a vádlottak éltek a zárzó jogával. Nádossy nagyobb beszédre készül, amelyben részletesen foglalkozik majd a frankügyben való szerepével. Valószínű, hogy ezen a tárgyaláson Windischgrätz herceg is megjelenik.

— **Halálozás.** Weiler Sára, dr. Vajda Jakab aradi ügyvéd nővére hosszas szenvedés után aug. 20-án jobblétre szenderült.

— **Véndiák találkozó az unitárius kollégiumban.** A kolozsvári unitárius kollégium nagyarányú ünnepére készül. Szeptember 19-én tartja Ferenc József unitárius püspök ötvenéves féléves jubileumát és ebből az alkalomból este nyolc órakor a kollégium tornatermében Véndiák-estélyt rendeznek. Az ünnepségek sorozatát a következő napon folytatják. Dél előtt 9 órakor gyülekezés a régi kollégium udvarán, ahol a fiatal diákok üdvözlik a vendiákokat. Ferenc József püspök a kollégium legöregebb vendiáka vezetésével átvonulnak a templomba, ahol dr. Varga Béla teológiai akadémiai tanár alkalmi beszédet tart. Istentisztelet után az új kollégium udvarán hódolat az Alma Maternek. A hódoló beszédet dr. Barabás Béla szenátor mondja. A díszteremben tartandó vendiák értekezlet után következik a temetőben nyugvó vendiákok sírjára a megkoszorúzása. Vegül közeled a tornateremben. A rendezőség ezután is felkéri a vendiákokat, hogy ha elszállásolásra igényt tartanak és a közeledben résztvenni óhajtanak, erre irányuló kívánságukat szeptember 15-ig tudassák a kollégiumi igazgatóval.

— **Uj szert fedeztek fel, amely megöli a maláriabacillusokat.** Berliből jelentik: Orvosi körökben nagy érdeklődéssel tárgyalják a malária teljes és gyors gyógyításának egyik új lehetőségét, amely egy szintetikus gyógyszer alkalmazásában áll. Az új szerben megvanak a kinin összes tulajdonságai, ezenkívül azonban azaz az előnyvel rendelkezik, hogy a maláriát okozó bacillustökéletesen megöli és egyúttal kizárja, hogy a maláriából bármilyen más betegség visszamaradjon. A szeptemberben összeülő düsseldorfi természettudományi kon-

gresszuson autentikus jelentést fognak tenni az új szerrel végzett kísérletekről és azután a gyógyszer-átadja a nyilvános használatnak. Ugyancsak ezen a kongresszuson fogják bemutatni egy jugoszláviai orvosnak, dr. Reitlernek cadmiumpreparátumát, amellyel állítólag szintén kifogástalan eredményeket lehet elérni a maláriagyógyítás terén. A düsseldorfi kongresszus malária napján dr. Hörlein és dr. Röhl (Elberfeld), prof. S.oi (Düsseldorf) és prof. Mühlens fognak előadást tartani.

— **Általános mozgósítás Perzsiában.** Tcheránból jelentik: A hetek óta lappangó perzsa forradalom tovább terjed. Élén a lemondott sah onokacse áll. A jelenlegi sah emiatt elrendelte az általános mozgósítást.

* **Kezdődik a színiszezon** és ilyenkor mindenki siet szappankészletét a Róza-Royal drogériából (Fötér) beszerezni, ahol igen olcsó árak mellett a legfinomabb szappankészítmények vannak a kirakatban elhelyezve.

A FILM

A levegő meghódítása — filmen. Az „Ufa“ filmház még ebben az évben szerződésbe-mutatásra készül. Bóro Reitzenstein, „Icarus 1927“ címmel filmszenáriót írt, amely érdekfeszítő mese keretében feldolgozza a repülés gondolatának testetöltését a legrégebbi időkől egész napjainkig. A szenárium nagyon érdekesen öleli fel a repülés gondolatának romantikus periódusát, amikor a levegő első hősei nem technikai megalapozottsággal, hanem merészen ivelő fantáziával és akadályokat nem ismerő szívós vágásközéssel konstruáltak meg fantasztikuebbnél-fantasztikusabb „légmadarakat“, amelyeknek kipróbálásánál sokszor életüket vesztették. Dedalos és Icarustól kezdve sorra elevednek meg a filmen a levegő hősi halottjai, ameddig eljutunk a mai technikai gépmadar első őshöz, Bleriot monoplanjához. A film második része ennek a ma már „avult“ gépnek szédítő irányban való fejlődését mutatja be, a kormányozható léghajók és a kényelmes kajütökkel felszerelt személy- és postaforgalmat lebonyolító repülőgépek életet vetíti színpadra. Reitzenstein báró szenárióját Karl Grune, a híres berlini rendező alkalmazta filmre.

Rudolf Valentino baldoklik. Newyorkból jelentik: Rudolf Valentint, a világhírű filmművészt gennyes vakbélgyulladásban megoperálták. A műtét után súlyos komplikációk állottak be, úgy, hogy életbemaradványhoz kevés a remény.

Zongorák olcsóbbak lettek!

Sikerült egy bécsi zongoraraktaért előnyösen megvenni, amíg a készlet tart, lezállított árak.

Sternberg — Oradea

Bulevardul Regele Ferdinand d. 14.

— **Kolozsvári emelések** bérleti törközzel, a lakbérék kálni abba vásárlóérté háztulajdonosok bíróságot, emelje, mi nívón áll. kolozsvári lékos bére itelőtábla tott ülésén arra az állma is az, 50 százalé

— **Fel** Budapestre meg a mag pénzérték, magyar kor zése. Az ut rült magyar figyelmeztet

— **Am** Berlinből je álló küldött fővárosba a gassarak fankárok a német ipar összekötését Államok és Amióta Néu Amerikában fotóztottabb német ipar finanszírozá

Lal
ing. Th

Hölg

Fi

Meg

ler

hol

Női

Női

Férfi

Női

lam

osó

Hirdes

SPORT

Temesvár válogatottjainak sikere Budapesten

A Holczsal megerősített Kinlzi eldöntetlenül mérkőzött a budapesti válogatott csapattal. — Haggibbor—KAC 1:1. — Európa uszóbajnokságai

Temesvár—Budapest 1:1 (1:1). Budapestről jelentik: A temesvári válogatott csapat: Zombori, S einer II.—Hockszary—Tessler, Vogl, S einer.—Tänzer, Holz, Wetzer, Semmler, Killanovitz, meglepően friss és jó játékot produkált és feltétlenül jobb volt a nagy nevek-ből összeállított, de t rogen és s éte:ő magy r együttesnél. Különösen a csatársor játszott hatalmas tüzzel és lendülettel és a veszélyes támadások egész sorozatát vezette a magyar csapat kapuja ellen, amelyet csak a két Vogl-fivér önfeláldozó és belemelő játéka tudott a gólok-tól megóvni. A vezető gólt a budapesti válogatott éri el oly módon, hogy a kiszökő Tritzel Hockszary kézzel akadályozza. A tizenegyest Braun értékesíti. Utána a temesvári csapat felnyomul és Tänzer labdájával a kiszökő Holtz igen szép lövéssel éles szög-től kiegyenlít. Most változatos játék folyik, majd lassan a temesvári csapat kerül fölénybe és a játék végéig állandóan támad. Az eredmény kétséghívül rendkívül hízegő nemcsak Temesvár csapatjára, de egész Románia futballportjára is. Talbecsülnünk azonban nem szabad, mert a magyar futball-sport most, a professzionizmus bevezetésének első óráiban a teljes demoralizáció és szétesés képét nyújtja és meglehetősen alacsony nívót képvisel. A magyar csapat egyébként a következő összeállításban játszott: Zsik, Fogl II.—Fogl III., Rebró—Sághi—Nádler, Rémay III.—Molnár—Opata—Tritz—Jeny.

Haggibbor—KAC 1:1 (1:1). Bíró Borciocot. A két örökivális találkozója ezúttal is a nézők hatalmas táborát vonzotta a vasutaspályára. Mindké-csapat megerősített összeállításban vette fel a küzdelmet, mely egyike volt az ezévi futballmérkőzések legszebbjeinek. Különösen a Haggibbor szerzett híveinek kellemes meglepetést. Az első féldíj tapogatózó teljesítménye után a második halfimében teljes erővel jutottak érvényre a csapat egyszerű technikai kvalitásai és taktikai készsége és különösen a csapat támadócsapata mutatott olyan játékot, amely a Haggibbor legjobb napjaira emlékeztet.

Ebben a féldíjban szebbnél szebb támadások egész sora zúdult a KAC kapujára s hogy ez a lenyűgöző fölény nem nyert gólokban is kifejezést, az csak a Haggibbor az utóbbi időben üldöző nagy balszerencsének tudható be, mely a lövések egész sorozatát tette ártalmatlanná. A támadások lendítő erejét a Lázár—Haár jobbszárny adta meg, amely kísérizatos játékot produkált. Lázár szédületes lefutásaival, Haár pedig gyönyörű szöktetéseivel excallált. Farkas ismét okosan irányította a csatársort, amelynek balszárnya ezúttal gyengébben szerepelt. Reményi csak a balszélen nyújtott elfogadhatót, míg Weisz és Rosenfeld gyengébben szerepeltek. Az O dentlich—Braun—Klein fedezősor a támadások előkészítésében, mint a védelem munkájának megkönnyítésében derekas munkát végzett. A háttvédek közül Pollák nyújtott elsőrangú teljesítményt, míg Rosenfeld biztosan védett.

A csapat összteljesítménye hatalmas fejlődést és javulást mutat és apróbb technikai finomságok-tól kezdve akciók vezetéséig és befejezéséig már is meglátszik a játékosokon a Haggibbor trénerének és oktatójának, a kitűnő Frontz Dömének hozzáértő és szakavatott keze. A piros-fehérek közül Szatmári, Krishoffer—Láderer közvetlen védelem, Rakitovszki és Schultz váltak ki. A vezetést már az első percben a Haggibbor ragadja magához. Klein átadásából Braun mintegy harminc méter távolságról ívelt lövést küld a kapura, amely a kapulécra a hálóba pattan. A tizennyolcadik percben Rakitovszki messziről löti alacsony labdáját utat talál a Haggibbor kapujába. Kúszás handse miatt a 30. percben a bíró tizenegyest diktál a KAC

ellen, amelyet azonban Braun élesen a kapu mellé l. Reményi és Haár lövései biztos helyzetekben centiméterrel kerülnek el a KAC kapuját.

Helycsere után a Haggibbor döntő fölénybe kerül és teljesen kapujához szegzi a KAC csapatát. A Haggibbor csatársora gyönyörű akciókat vezet a piros-fehérek kapuja elé, de Farkas, Lázár biztos helyzeteiben hibáznak.

Husos—Török 2:0 (1:0). Bíró Czinczár. A nagyváradi csapat csalódást keltett. A gólokát Gábor II. rugta.

Vidéki eredmények:

Marosvásárhely. Maros SC—MSE 2:2 (1:0) barátságos, bíró Morar Teofil.

Temesvár. ZsSE—Patria 2:0 (2:0). Osztlalyozó mérkőzés, bíró Révész.

Nagyszében. Nagyszében—Arad válogatott 1:1 (1:0). Városközi, bíró Sebesan Piski. Az aradi csapat több tartalékkal játszott.

Külföldi eredmények:

Európa uszóbajnokságai. Budapestről jelentik: Tegnap nyertek befejezést az európai uszóbajnokságok, amelyeknek legnagyobb meglepetése az, hogy a magyar uszófenomén, Barány István új rekord alatt győzött a világhírű svéd Arne Borg ellen. Részletes eredmények a következők: **100 méteres gyorsuszás.** Bajnok: Barány István (magyar), 1 perc 01 mp. 2. Arne Borg svéd, 1 p. 02 mp. Gyönyörű és elkéseredett küzdelem után másfél méterrel nyerve. **100 méteres hátuszás.** Bajnok: Bartha Károly (magyar) és Fröhlich (német), holtverseny után 1 p. 16 másodperccel. **400 méteres gyorsuszás.** Bajnok: Arne Borg, 5 p. 04 2 mp. 2. Heinrich német, 5 p. 21 6 mp. **200 méteres melluszás.** Bajnok: Rademaohor (német) 2 p. 56 mp. 2. Van Parys (belga), 2 p. 54 8 mp. **1500 méteres gyorsuszás.** Bajnok: Arne Borg, 21 p. 29.2 mp. 2. Barges (német) 22 p. 08.2 mp. Arne Borg a verseny előfutámban 20 p. 04.8 mp. alatt új világrekordot állított fel. **4 x 200 m. staféta.** 1. Németország 9 p. 57.2 mp. **Maugrás.** Bajnok: Mund (német).

Európai vízipóló bajnokságai. 1. Magyarország, 2. Svédország, 3. Németország, 4. Belgium. Románia csapa visszalépett. Döntő: Magyarország—Svédország 3:2 (3:0).

Bécsi eredmények. Hakoah—DFC 2:1, Amatör—Rapid 4:1, Admira—Vienna 5:1, Zidenice Brünn—WSC 3:1.

— **Kolozsváron nem enyhítik a lakbérémeleéseket.** Három hónappal ezelőtt a lakbérleti törvény azon intézkedésére való hivatkozással, hogy a háztulajdonosoknak joguk van a lakbéréket felemelni, a bérlőnek viszon redukálni abban az irányban, amint a lej külföldi vásárlóértéke emelkedik, vagy esik, a kolozsvári háztulajdonosok arra kérték a kolozsvári döntő-bíróságot, hogy a lakbéréket százszázalékkal emelje, miután a lej kurzusa akkor igen alacsony nívón állt. A kérést csak részben honorálta a kolozsvári döntőbíró, mert csak ötvenszázalékos béremelést állapított meg. A kolozsvári ítéletábla döntőbírósa szombaton délután tartott ülésén foglalkozott a beadott kérésekkel és arra az álláspontra helyezkedett, hogy a helyzet ma is az, mint három hónappal ezelőtt, a régi 50 százalékos béremelést hagyta érvényben.

— **Feülbélyegzik a magyar koronát.** Budapestről jelentik: Szeptember elsején jelenik meg a magyar jegyintézet által kibocsájtott új pénzérték, illetve ekkor következik be a jelenlegi magyar korona bankjegyeknek a pengő-felülbélyegzése. Az utódállamokban levő, vagy forgalomba került magyar bankjegyek tulajdonosait erre külön is figyelmezteti a magyar kormány.

— **Amerikai bankárok Németországban.** Berlinből jelentik: Harmincöt amerikai bankárból álló küldöttség érkezik a közeli napokban a német fővárosba abból a célból, hogy egymásután látogassanak el különböző német nagy városba. A bankárok a helyszínen akarják tanulmányozni a német ipart és pénzügyeket és egyttal üzleti összeköttetést kívánnak létrehozni az Egyesült Államok és Németország ipara és tanjái között. Amióta Németország nagyobb kölcsönöket veit föl Amerikában, azóta az Unio bankár-körében mind fokozottabban nyilatkozik meg az érdeklődés a német ipari cikkek behozatala és főleg ennek finanszírozása iránt.

Laboratorul LEO
ing. Theodor de Stipek, Ghimbav—Brasov

Hölgyek! Urak!

Figyelem!

Megérkeztek az őszi gyapju divat-új-donságok a

„HELIOS“

terakaliba (Főtér No 7.)

hol az alábbi feltűző olcsó árakban lesz kiszolgálva.

Női gyapju mellény	Lei 375
Női gyapju divatmellény ..	475
Női gyapju poul-over.....	500
Férfi gyapju poul-over	550
Női gyapju kabát	700
Női gyapju divat kabát....	800

Női és férfi keztyük, valamint harisnyák legolcsóbb bevásárlási forrás

Minden darab hibátlan!

Hirdessen az Uj Keletben

Karcsu és elegáns lesz a bokája

a Clarks-féle párisi **BANDES „L“** testszinű gummitekercs használata által.

Párja 500 Lei használati utasítással. Láthatatlan a harisnya alatt. Tennisznél, sportnál nélkülözhetlen. Romániai képviselő: Benkó Miklós.

Főelárusító:

KELEMEN gyógyszer-tár Sighetul-Marmatiei (Máramarossziget)

Kapható minden jobb drogeriában és gyógytárban.

Óvakodjunk súlyú utánzatoktól!

Ki akar szép lenni?

Szeplős leányok, májfoltos asszonyok, pattanásos férfiak szépek lesznek, ha **Mária szeplő krém-et** használnak. Hatásáért felelősség! Fehélt Ártalmatlan, **Ára 30 L.**

Főlerakat: Császár gyógyszer-tár, Tg.-Mures, Albina-palota, 8 tégelynél díjmentes [postai szétküldés. Kapható Clajon: Róssa-drogeria, Aradon: Wojtek és Weisz drogeria, Oradea-Mare: Apollo drogeria

KÖZGAZDASÁG

TÖZSDE

Augusztus 23 án

A lej árakban 242.50—242.50, Párisban 18.25 Budapestban —, Bécsben —, Prágában —, Berlinben —.

Kolozsvár. A lej emelkedése következtében a piac lanyha. A külföldi devizák árai jelentékeny értékesítést mutatnak. Az árfolyamok a következők:

Bécs 29.20—29.50, Prága 6.10—6.15, Budapest 835—838, Páris 6.00—6.10, Zürich 40.20—40.40, Newyork 207.00—208.00, London 1012—1018, Milánó 6.80—6.85.

Zürich. Zárlat: Berlin 123.20, Amsterdam 207.60, Newyork 517.62, London 2515.25, Páris 1480.00, Milánó 1675.50, Prága 1532.50, Budapest 72.30, Belgrád 912.50, Bukarest 242.50—242.50, Varsó 58.00, Bécs 73.20.

Bukarest. Devizák: Páris 6.05 Berlin 50.20, London 1020.00, Newyork 209.00, Milánó 6.85 Zürich 40.70, Bécs 29.80, Prága 6.20 Brüsszel 6.00, Budapest 29.70.

Bukarest. Valuták: Napoleon 850, német márká 50.00, leva 155, török lira 118, font sterling 1010, francia frank 6.40, svájci frank 40.00, olasz lira 7.20, drachma —, dinár 8.80, dollár 210.00, lengyel forint 18.00, osztrák schilling 30.00, magyar korona 30.00, cseh korona 6.30, belga frank 5.90, holland forint —.

Emelkedik a lej Az összes külföldi devizapiacok jelentései a román fizetőeszköz jelentős emelkedéséről adnak hírt. Zürichben tegnap már 242.50 centimessel jegyezték a román valutát, míg a párisi zárlatban a nyitás 16.25 ós kurzusáról a zárlatban 16.80-ra ugrott fel a lej, ami 248-as zürichi értékelésnek felel meg. Ezzel egyidejűleg a közép-európai tőzsdéken is erősen javuló tendenciát mutat a lej árfolyama. Budapestben 338, Bécsben 337 koronát fizettek tegnap egy lejért, míg Prágában 100 lej 16 cseh koronára értkezték. A lej emelkedése — amely minden év őszén a terményszállítások és a gabonakampány megindulásának idején jelentkezik, — rendkívül megrögzötten hat a belföldi pénzpiacra. A külföldi devizák árai rohamosan esnek.

Csak szeptemberben kerül sor a csehszlovák-magyar gazdasági szerződés megkötésére. Prágából jelentik: Ma újból felvették a csehszlovák-magyar kereskedelmi tárgyalásokat. Jelenleg a csehszlovák kormány által támasztott követelések képezik megbeszélés tárgyát, főleg a textilárak vámtételeinek csökkentése, amelyekre vonatkozólag a magyar delegáció kormányának végleges döntéséig ideiglenesen már állást is foglalt. Politikai körök véleménye szerint a szerződés csak a jövő hónap folyamán fog létrejönni és akkor ismét aktuális lesz a kérdés, hogy augusztus 31-én túl miként rendezzék a két állam közötti gazdasági viszony. A problémát most az teszi bonyolulttá, hogy a csehszlovák kormány a minimális agrárvámok hatályát csak megfelelő rekompensációk esetén hajlandó továbbra is prolongálni.

Uj rendelkezések a személypodgyász feladásáról. Bukarestből jelentik: A vasúti ügyi vezérigazgatóság a személypodgyászszállítások körül felmerült rendellenességek kiküszöbölésére ma a következő rendeletet adta ki: Személypodgyásznak rendszerint csak azok a tárgyak tekinthetők, mint például kofferek, kényes tárgyak, háztartási tárgyak, kalapdobozok és más csomagok, amelyek az utazáshoz szükségesek. Ezeket kívül azonban kivételesen személypodgyászként szállíthatók a kereskedelmi szakszolgálatok szerint becsomagolt nagyobb podgyások, valamint más csomagok is, amelyeket nem lehet utazási kellékeknek tekinteni, de személypodgyáson mégis szállíthatók. Fel lehet venni személypodgyászként kisebb állatokat ketrecben, ledobozban, zsákokban, vagy más hasonló ambalázsban. Az olyan tárgyak, amelyeket a kereskedelmi forgalomban nem lehet szállítani, vagy pedig olyanok, amelyeket a szabályzat ab ovo kizár a személyszállító-

kocsikból, személypodgyászként sem vehetők fel. Az olyan tárgyakat, amelyek az áruszállításból ki vannak zárva és azok, amelyeknek szállítása csak feltételeken van megengedve, egyáltalán nem szabad személypodgyászként felvenni. Az olyan podgyász, amely nincsen jól becsomagolva, visszautasítható. A személypodgyásokon lehetőleg ne legyenek elvált vasut, vagy postai, esetleg más szállítási intézmény által ráragasztott cédulák. Azon csomagok elkallódásáért, amelyeknél ezeket a feltételeket a feladó nem tartotta be, a vasút nem vállal felelősséget. A személypodgyász expedíciója a vonat indulása előtt egy órával, vagy félórával történik. Az olyan csomagokat, amelyeket a vonat indulása előtt legalább 15 perccel nem adtak át a személypodgyászpénztárnál, a vasút semmiképpen sem szállítja el azzal a szerelvényvel. A személypodgyászt el kell látni egy kis kartonlappal, amelyen olvasható módon a feladó neve és címe tintával, vagy tintaceruzával legyen feltüntetve. Az ennek hiányával feladott csomagokért a CFR nem vállal felelősséget.

Az aradi cukorrépa-termelők gyűlése. Az aradi cukorgyár szeptember 6-án kezdte meg a cukorrépa átvételét és 15-én indul be az új gyár üzeme. Az idei répa átadásakor a gyár már megkezdte a jövő évi szerződések kötését. Ezért augusztus 20-án az új szerződés pontjainak megvitatása érdekében a Cukorrépa-termelők Szövetségének kezdeményezésére a termelők Purgly László elnöke alatt ülést tartottak, amelyen a cukorgyár képviselői és Herczeg József inspektor jelent meg. Székesmédre víta után a szerződés pontjainak végleges szövegét főnökök megegyezésre állapították meg. Elhatározták, hogy megalakítják a Cukorrépa-termelők Szövetségének aradi tagozatát. Az alakuló gyűlést szeptember folyamán fogják megtartani Aradon.

Zimmermann népszövetségi biztos Európa gazdasági válságáról. Newyorkból jelentik: A villiamsoni politikai intézetben Zimmermann volt osztrák népszövetségi főbiztos politikai előadást tartott Európa kríziséről. Kifejtette, hogy a Kelet-európai nyugtalanító válságot csak a legszorosabb gazdasági együttműködéssel, kereskedelmi szerződésekkel és a vámsorompók megszüntetésével oldhatják meg, amelynek végcélja a dunai-szövetség.

Szabaddá tették a buzakivitel Lengyelországból. Varsóból jelentik: A minisztertanács elhatározta, hogy a tuza kivitelét október végétől korlátlan mennyiségben engedélyezi. Októbertől kezdve azonban csak a belföldi szükséglethez mértan engedélyezik a gabona exportot.

Az idei európai cukorkampány. Az európai mezőgazdasági államokba érkezett hírek szerint Európában hozzávetőleg (Oroszország kivételével) 1,659,000 hektár föld van cukorrépával való megművelésre alkalmas terület a tavalyi 312,000 hektárról visszament az idén 270,000 hektárra. Még feltűnőbb a svédországi cukortermelés visszafejlődése. Itt 40,000 hektárról 4,000 hektárra csökkent a répa-földek területe. Belgium és Hollandia 72,000-ról 62,000-ra, illetve 66,000-ról 60,000 hektárra csökkentette répa-termő területét. Németországban a 374,000 hektár tavalyi terület változatlanul megmaradt ezidén is. Ausztriában 20,000-ról visszament 19,000-re. Ezzel szemben vannak országok, ahol a megművelési terület gyarapodott. Így Itáliában, ahol 52,000-ról fölment 85,000-re, Angliában 23,000-ról 54,000-re, Romániában 61,000-ról 71,000-re, Jugoszláviában 36,000-ról 44,000-re, Lengyelországban 174,000-ról 187,000-re. Bulgáriában 15,000 hektárt fognak megművelni. Ebben az országban tavaly egyáltalán nem volt cukorrépa-termelés. Ezidén egyébként nemcsak mennyiségileg csökken a cukorrépa-termelése, hanem minőségileg is, aminek oka a sok esőzés.

Figyelem!

Aug. hó 15-én megnyílik Clujon Renner palotával szemben levő „Parisien” szálloda.

étterme.

Izletes konyha! Szolid árak! Pontos kiszolgálás! Abonások elfogadtnak! Reggeli és uzsonna is kapható.

Albert Sámuelné vezetése alatt Kiszolgáló leányokat keresünk!

Róth

cipésznél Szép-u. 2. sz. alatti készülnék a legújabb divatu cipő-különlegességek.

Mozik műsora augusztus 24-én

Select-mozgó

Ma utóljára. Repsziz, közkívánatra

A zarándok

Rendkívül érdekes vigjáték a valódi életből, Charli Chaplin csodás alakításában. Monopol Cencordia film

Urania-mozgó

Az üldözött

Megható dráma a kaukázusi zsidók életéből. Főszerepben Vadimir Gaidarow-val (a „Troja” című film ismert főszereplője) Monopol Transfilma

Apollo-mozgó

átalakítás miatt szünetel

Alapított 1890.

Anton Rosenzweig

Heber könyv és ritális oltkok nagykereskedése Cluj, P. M. Viteazul (v. Széchenyi-tér) 38. (Sa át háza)

- A nagy ünnepi fűcsikkeknek árjegyzéke
- 1 garn. diszkó és magyar vagy német fordítással, 4 kötet vászon ..... L. 380
  - 1 garn. diszkó és magyar vagy német fordítással, 9 kötet vászon ..... L. 350
  - 1 garn. diszkó és magyar fordítással, 1 kötet L. 140, 2 kötet ..... L. 210
  - 1 kötet diszkó és magyar fordítással, 1 kötet L. 200, 4 kötet ..... L. 350
  - 1 garn. diszkó és magyar ford. 5 vagy 9 kötet L. 850
  - Selyem Tuleszok felszerelve ezüst vagy arany dresszel, nagyság szerint ..... L. 500—1200
  - Gyapjú és tőrös Tuleszok gyári árban, szám szerinti nagyság L. 550—1000. Jomkipur sarka selyem libertin ezüst vagy arany dresszel L. 120
  - Mirjam vászon ötésten L. 225. Imitált bőr L. 250, valódi bőr L. 600. Szőnye fűzve L. 20, fűzve szaragon fordítással L. 80. — Postai megrendeléseket azonnal szállítok, meg nem felelőt visszaveszek.

Benzin és petroleum

motorok

állandóan raktáron

Bartha Árpád

Sft. Gheorghe. (Sepsiszentgyörgy)

SZIN

A sz

napjai. estéjén előadásokkal a követ az igazgárnia a napig fo kezést, három zönségne még ne utolsó n letkötetst magyar tumához zatot, m sulyozni, jelentéke a bérletá bérlőköz jární, m aki napo saját kén mert az a ladgálás Bérelni r reggel 10 9 óráig.

Kedd 8 ór

ság 7

szám

Szerda 8 ó

uj me

rellép

Rend

Csütörtök 8

kabar

Pomp

elész

Kigyú

des h

Péntek 8 ó

pése t

asszon

des h

Szombat 7

helyár

szám

Szombat fél

vilnai

helyár

Vasárnap dé

művés

árakka

Vasárnap 6

5 órsz

fellépé

Vasárnap fél

ujdons

játéka.

Hétfő 8 órak

művés

árakka

A jövő hét

A legfa

Brea

50—60%-al

vizeknél. K

letben, üve

Bogr

Erd. Ker. P

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A színházi iroda közleményei.

A színházi bérletkötés utolsó napjai. E hó 31-én a jövő hét keddi estéjén megkezdődnek a bérletfolyamos előadások. Mivel a jegyek beosztását napokkal előbb kell elvégezni, még mielőtt a következő heti műsort megállapítaná az igazgatóság, a bérletkötést le kell zárnia a titkári irodának. Csak három napig fogadhat el a színház bérletjelentkezést, kedden, szerdán, csütörtökön. E három nap még rendelkezésre áll a közönségnek s reméljük, hogy akik eddig még nem bérlettek, fel fogják ezeket az utolsó napokat használni arra, hogy bérletkötésükkel egy-egy tég át hordjanak a magyar színház létezésének fundamentumához. A színház ezzel nem kér áldozatot, mert hiszen nem győzzük hangsúlyozni, hogy aki bérel, egyszermind jelentékeny összeget takarít meg, miután a bérletárak olyan alacsonyak, hogy a bérletközönség fele annyit ért fog színházba járni, mint a közönségnek az a része, aki naponként váltja jegyét. Amellett a saját kényelmét szolgálja az, aki bérel, mert az állandóan a pénztárhoz való szaladgálás nélkül biztosítva van a helye. Bérelni naponként lehet (csütörtök estig) reggel 10 órától 1 óráig és este 6 órától 9 óráig.

Heti műsor

- Kedd 8 órákor: Fanni és a családterdés, (Ujdonság 7-adszor. Pórr Lili fellépésével. Sorozatszám 13)
  - Szerda 8 órákor: Medgyaszay Vilma kabaré-estéje új magánzámokkal. Ezenkívül: A kávémérés. (Vigjáték ujdonság először. Medgyaszay Vilma fellépésével) Szárasság. (Ujdonság 4-adszor. Rendes helyárral. Sorozatszám 14.)
  - Csütörtök 8 órákor: Medgyaszay Vilma márodik kabaré-estéje új magánzámokkal. Ezenkívül: Pompadour márkiné. (Kis perett ujdonság, először. Medgyaszay Vilma fellépésével. Kigyűtt az igazság. (Ujdonság 2-adszor.) Rendes helyárral. Sorozatszám 15)
  - Péntek 8 órákor: Medgyaszay Vilma bucsufellépése új magánzámokkal Ezenkívül: A nemes asszony. (Medgyaszay Vilma fellépésével. Rendes helyárral. Sorozatszám 16.)
  - Szombat 7 órákor: Kaméliás hölgy. (Leszállított helyárral Pórr Lili fellépésével. Sorozatszám 17.)
  - Szombat fél 10 órákor: Néhéz a visdócs. (A vilnai művészegyüttes vendégjátéka. Felemelt helyárral. Sorozatszám 18)
  - Vasárnap délután fél 3-kor: Dybuk. (A vilnai művészegyüttes vendégjátéka. Rendes helyárral. Sorozatszám 19)
  - Vasárnap 6-ór: Mienk az éjszaka. (Ujdonság, 5-adszor. Leszállított helyárral. Pórr Lili fellépésével. Sorozatszám 20.)
  - Vasárnap fél 10-ór: Özönvíz. (Amerikai drámai ujdonság. A vilnai művészegyüttes vendégjátéka. Felemelt helyárral. Sorozatszám 21)
  - Hétfő 8 órákor: Szomorúságának énekese. (A vilnai művészegyüttes bucsujátéka. Felemelt helyárral. Sorozatszám 22)
- A jövő héten 8 órákor kezdődnek az előadások!!!

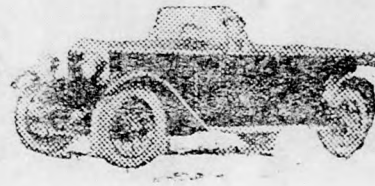
A legfelsőbb közegészségügyi tanács által engedélyezett

Breazu-i keserűvíz

50-60%-al olcsóbb a külföldi hasonló hatású vizeknél. Kapható minden gyógy- és fászerzetben, üvegenként **30 leért**. Vezérképviselőt

Bognár és Szántó

Erd. Ker. Rt. Cluj, Calea Reg. Ferdinand 70.

Turini FIAT autók

kizárólagos képvisellete, Bihar- és Szilágy-megyékre.
Legújabb típusu **509** és **503**-as autók raktáron.
VELOCITAS garage (box)
Oradea, Str. Ciorogariu (Uri-u.) 14. — **PIRELLI** gumilerakat.

Természetes ásványvíz.

VICHY

Ovakodjunk az utánzatoktól.

A francia állam forrásai:
bevélt: esuznál, hólyagbántalmaknál, eutorbetegségéél, izületi fájdalmaónál.
kitünően használt májbántalmaknál.
gyomorfaádalmaónál.
Vichy-Etat só lugsavas, érzéshető viz házikészítése
Vichy-Etat pastilák evés után elősegítik az emésztést

Kárpitos kellékek

grádlík, buterszövetek, spórgák, gurtnik stb. Nagy választékban, olcsó árakon kaphatók
Boskovics József, Cluj,
Str. Reg. Maria 15. — Telefon 9 10.

Nickelőző telep

orvosi műszerész.
Elvállal fémárgyak, orvosi műszerek, disztárgyak nickelését, ollók, borotvák és kések, nyomdai papírvágó kések, stancuk és sakterek speciális készítését és tükörtényezést.
Fried Jenő, Cluj, Piata Unirii No 22.

A constantai községi jalekkaszinó megnyitása.

Brasserie étterem. - Danzing speciális **Jazz-Banddal.**

A Terrazon elsőrendű ételneműek szolgáltatnak fel. — Frieda Lopez urhölgy vezetése mellett klasszikus zenekar.

Hotel Restaurant Palace

Elsőrangú és egyedüli a maga nemében. G. Finochi ur vezetése mellett.

BRITISH IMPORT

cluji angol szövetárú cég üzletét szeptember hóban kiárusítja

A raktáron levő összes árukat beszerzési áron alul is kiárusítja.

A kiárusítás már megkezdődött. **British Import. Cal. Motilor 4.**

A közönség által elismert legjobb sör márkák:

a kolozsvári **GZELL** sörfözde

„URSUS“

világos,

„HERKULES“

barna különleges sörrel mindenütt kaphatók!

AZON Tény,
hogu

Valódi Franck kávédarálóval
a legjobb és a legfinomabb babkávét pöríték.
senki sem másíthatja meg.

Finom ízéről a tisztasága nagy kiadósága pedig előnyös használatáért szavazol De...

Valódi Franck keil legyen. Biztosítékul szolgál, ha a csomagolásán a kávédaráló védjeggyel van megjelölve.

HEINRICH FRANCK SOHNE S.A.B. BUCUREȘTI-BRAȘOV

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszerű közénél egy szó 4 lej, vastagabb betűvel 8 lej. Legkisebb apróhirdetés 40 lej. Álláskeresőknek 20% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej

Elveszett egy csomag a szamosvőgyi vonatról a Cluj-i állomáson öt szfárral (שפיט). Megtaláló értesítse Spitzer József könyvtároskedést Dejen.

Fatisztviselő több évi tapasztalattal román, magyar, német nyelvtudással, mű- és tűzfűtőművelésben állást keres. Ajánlatokat „Fidelitas” jellegre a kiadóba kír.

Erőstől a legmagasabb napi áron vásárol a

Tacâmul

erőstárú és evőeszközgyár, Cluj, Str. Jorga 11-a.

Előkelő z idő urinő, leányokat, akik a sibiai iskolákat akarják látogatni, teljes ellátásra elöad. Gondos házi nevelés biztosítva. Anna Ritter, Sibiu, Str. Reissenfeld 13. 1563

Eladó

hálószobaberendezés Monostori-ut 55.

Megvételre keresek eset-kérdéseket és teljes egyéni berendezést elszállításra. Ajánlatokat „Ecatyá” jellegre a kiadóba kérék. 1618

Kéünk 3 napon belül ajánlatot 160 köbméter I. száraz hasábs dorongmentes bük és 110 köbméter I. bük és cserdorong tüifára. Aut. ort. izr. hitközség, Cluj, Str. Dubalsarilor 1. 1621

Két nagyobb iskolás lány szeptember 1-re lakást és teljes ellátást kaphat zsidó családnál, a főter közelében. Cim a kiadóban.

Megbízható zsidó fűszeresegéd azonnali belépésre kerestetik. Rendel. Egeres.

Uri fia zsidó családnál a conrumban teljes ellátást káp, esetleg zongorahasználattal és oktató-sa. Érdeklődőket Cluj, Str. Regina Maria 15, az üzletben. 1587

Üzlethelyiség

Reg. Ferdinand 25 sz. (volt Wesselényi-u.) azonnali átadással kiadó. Értekezhetni Str. Salutu (volt Viz u) 6

Bécsbe utazom augusztus végén. Megízásokat elvállalok. J3 referenciákkal rendelkezem. — Cim megtehető a Palcosay virágüzletben C. Reg. Ferd. 13. 1602

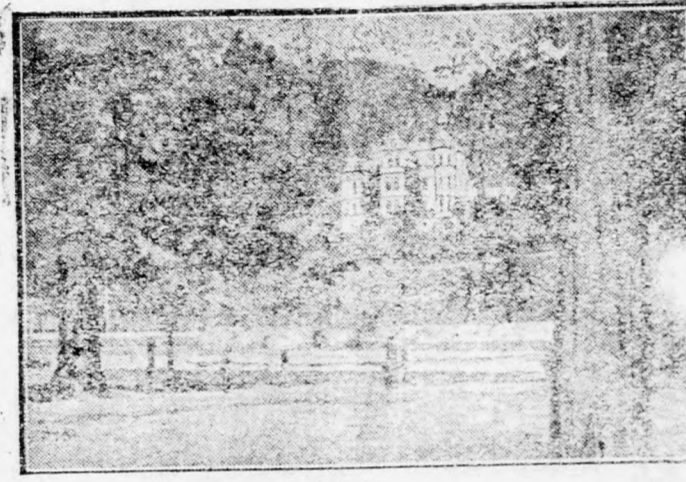
Sürgösen eladó olcsó áron családi ház, rőtös rövidúru üzlettel és italméréssel, jókában levő melléépületekkel. Cim Spitz Ignác, Vasad jud. Salaj. 1617

Mindenféle fordítások angol, francia, német, román és magyar nyelven (levelek, kérvények, szépirodalmi, tudományos, közgazdasági cikkek, prospektusok stb.) írógéppel való másolások és sokszorosítások gyorsan, pontosan készülnek. Dr. Mandel, Str. Rațiu (v. Kötő-u.) 3.

File terítőket és kelim munkákat legutányosabban készít Hirschné, Reg. Ferdinand 101, ajtó No 5.

ארמ. כשר סאלאמי אונד ועלכווארען פאבריק אונד פלייש האלע
Schnabel Hermann
Cluj, Piata Mihai Viteazul 26. — Telefon 10-74.
Megrendelések feltűnő olcsó áron, utánvét mellett eszközöltetnek. פרישער ארבעקען קיבאנאטרא

Olcsó vászoncipő árusítás 230 leltől!
GONDA TESTVÉREK
cipőruházban Cluj, Calea Regele Ferdinand 25. Főpostával szemben
Oradea, Bul. Regele Ferdinand No 5.

Dr. Negrila-féle SZANATORIUM

sebészeti, nőgyógyászati és szülészeti betegek részére.
Szabad helyek ese éa más betegeket is felvesz, hívéve a ragályos és elmebetegeket
Dr. Negrila Valer, sebész-főorvos
Brasov, Fellegvársor 7. a.
Telefon 740

Pezsgőgyár

berendezés, napi 200 üveg gyártásra alkalmas és egy 7-es számú

Remington írógép **eladó.**

Beck Testvérek, Valea lui M hai.

A kezét, lábak és a hónalj

erős és kellemetlen izzadása ellen a

Rapidol

izzadság elleni szer azonnal használ.

Illata kellemes, használata kényelmes.

Egy üveg ára 45— lej.

Kapható minden gyógyszerertárban és drogériában Postán szállítja utánvéttel, díjmentesen (1 üveg ára 50— lej, 2 üveg 90— lej, 3 üveg 130 lej.)

FARMAX Brasov,
Postafiók 53. — Vezérképv. elet: Amphora Rt. Brassó

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részv. Társ.

Cluj, Piata Unirii No 7. — Saját tőkét 48,000,000 lej. — Fiókjai: Dés, Dioszszentánrtou, Gyulafehérvár és Marosvásárhely. Affiliált intézetei: Torda-Aranyos Vármegyei Takarékpénztár Rt. Torda, Udvarhelymegyei Takarékpénztár Rt. Székelyudvarhely. Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár Rt. Nagyenyed. Áruraktárai a vasut mellett. Betéteket elfogad, váltókat leszámítol, bel- és külföldi átutalásokat teljesít. — Safe deposit. — Mindenféle bankszoft ügyelet előnyösen végez.

Az élet nagy mestere: a gyakorlat megtanított mindenkit arra, hogy csak azok az ipari és kereskedelmi vállalatok képesek a versenyben a helyüket megállani, amelyek szép és jó árut bocsátanak a piacra, hoznak forgalomba. A vevő már a kereskedő és gyáros nyomtatványairól meg tudja állapítani a gyártmányok jó vagy rossz minőségét, szép vagy izléstelen kivitelét. Mert amelyik kereskedő, gyáros keveset nem fordít nyomtatványaira, az az árujával és gyártmányai kivitelével is keveset vagy egyáltalán nem törődik. Jó üzletember, nem csak olcsó, hanem elsősorban szép kivitelű nyomtatványokra törekszik, mert tudja, hogy az izlésesen és gondosan elkészített nyomtatvány mindennél a legjobb reklám

KADIMA NYOMDA

CLUJ, STRADA BARON L. POP 10